

Regeringens proposition antogs i riksdagens med röstsinffrona 293 mot 18. En första fråga är om denna övertygande majoritet byggde på kunskap om de faktiska och rättsliga förhållanden som gällt och gäller för samerna. En annan fråga är i vad mån uttalandena under riksdagsdebatten avspeglade de ideologier inom vilka riksdagsmännen har sin förankring.

I detta sammanhang går det i synnerhet ej att bortse från att moderaterna gjort sig till förespråkare för ett starkt skydd för den enskilde och att kristdemokraterna betonat etiska frågor. För riksdagens majoritet framstod emellertid statens äganderätt till samernas marker närmast som ett axiom och detta oberoende av vad Högsta domstolen uttalat i skattefjällsmålet. Med detta som utgångspunkt fann riksdagen det omöjligt att tillträda konventionen angående ursprungsbefolkningars rättigheter – en fråga som behandlats på en sida i propositionen – och möjligt att tillåta en invasion av jägare på samernas marker.

Som en av de främsta tillskyndarna av regeringens förslag uppträdde en moderat, som fann att regeringen ”vinnlagt sig om att göra balanserade och välgrundade avvägningar mellan motstående intressen”, av vilka här bör nämnas orsbefolkningens intresse av att jaga på samernas marker. Det torde inte vara främmande att anta att samma ledamot skulle ha funnit en motsvarande lagstiftning konfiskatorisk för den händelse att den i stället berört exempelvis markerna inom Sörmland.

Som en annan riksdagledamot anförde har Sveriges sätt att närma sig samepolitiken utmärkts av en läpparnas bekännelse. Denna ledamot från vänsterpartiet sökte liksom en folkpartist en framkomlig väg till gagn för samerna, en politiskt försumbar grupp i valmanskåren.

Samerna hade stora förväntningar när regeringen tillträdde. Till att börja med var det också sötebrödsdagar. I samband med att utbildningsministern besökte Jokkmokk skrev emellertid chefredaktören för Samefolket ett reportage. Detta var uppsluppet men välvilligt. Trots detta härsknade ministern till och Samefolket utsattes för utfrysning från departements sida.

Senare presenterades regeringens proposition som visade sig väl kunna uppfattas som ett generalangrepp mot samernas jakt- och fiskerätt. Någon brände ett exemplar av propositionen och någon annan gjorde en jämförelse med den av Stalin bedrivna politiken mot jordägande bönder. Med lite förståelse för samernas trängda läge borde händelserna ha fått passera. Utbildningsdepartementet synes emellertid ha uppfattat propositionen som Den Heliga Skrift och förödmjukade samerna åter genom att avkräva ordföranden i Samernas Riksförbund en ursäkt. När sådan erhållits, faxades omedelbart ett meddelande till Samefolket. Det av departementet uppvisade beteendet får närmast betraktas som småskuret. När har det för övrigt hänt att staten bett samerna om ursäkt?